

(Cilj istraživanja – nastavak)

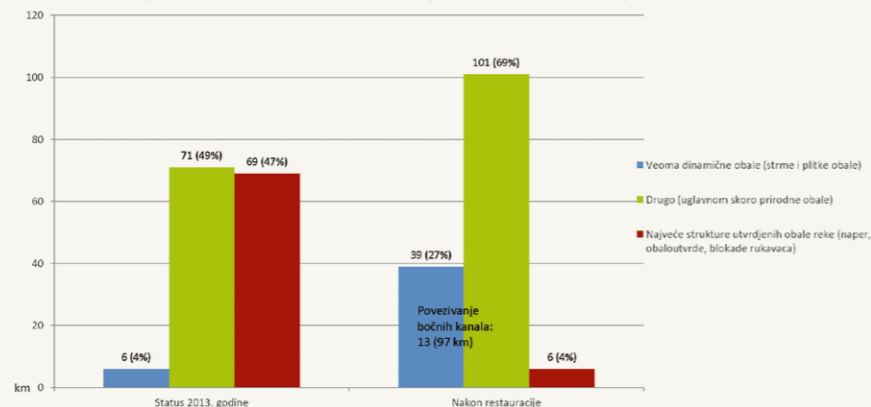
Studija analizira ekološki status rečnih obala i plavnih područja i stavlja naglasak na mogućnosti restauracije. Predlozi restauracije su utemeljeni na vodećem načelu iniciranja i promoviranja hidromorfološke dinamike i samoodrživosti, te prirodnih dinamičnih procesa. Na ovaj način moguće je restaurirati čitav niz rečnih staništa i time poboljšati populacije vrsta koje ih nastanjuju.

Predložene opcije restauracije kategorisane su u 3 razreda – umerene, visoke, veoma visoke – i procenjene su sa 6 parametara: upotreba zemljišta i staništa, prirodni status zaštite, odbrana od poplava iz ugla kapaciteta retencije, hidromorfološki status, uklanjanje ili zamena nasipa, tip korita rečne deonice.

Rezultati

Procena pokriva ukupnu dužinu reka u iznosu od 540 km duž Mure, Drave i Dunava i površinu od 243,282 ha (kopneni deo područja):

- Ukupno 264 km obala može biti restaurirano do bliska prirodnih ili vrlo dinamičnih uslova uklanjanjem postojećih nasipa.
- **58 glavnih bočnih kanala** ukupne dužine 208 km može se **ponovo spojiti sa rekama**.
- **58,080 ha novih plavnih područja** se može ponovo **formirati** pomeranjem postojećih nasipa.
- Oštećenje obala bi bilo smanjeno sa 45 na 21 odsto.

Ukupni **troškovi za predloženu restauraciju** iznose **1,1 milijardu eura** (aa uključenim troškovima iz 2010.godine), što bi pružilo dobar podsticaj naročito lokalnoj ekonomiji.

Zaključci

Postoji značajan potencijal za restauraciju u budućem prekograničnom UNESCO rezervatu biosfere Mura-Drava-Dunav. Ova studija ukazuje na tu mogućnost u svih pet zemalja rezervata, počevši sa uklanjanjem obaloutvrda i povezivanjem sa kanalima, što će dovesti do uspostavljanja povezanosti reka i nekadašnjih plavnih područja.

Projekti restauracije, ako se pravilno izvedu, mogu značajno smanjiti dalje propadanje reka i plavnih područja. Kako je već pokazano u prethodnim iskustvima restauracije u zemljama "Evropskog Amazona", ovime će biti omogućen opstanak značajnih staništa i vrsta, kao i višestruke koristi od zdravih rečnih sistema za lokalne zajednice.

Uz podršku

Zašto smo ovde

Da zaustavimo uništavanje životne sredine Zemlje i da izgradimo budućnost u kojoj ljudi žive u harmoniji s prirodom.

www.panda.org/serbia

www.panda.org/dcpo

Prioritet predloženih mogućnosti obnove je na određenim ciljevima upravljanja poput:

- Hidromorfoloških poboljšanja
- Ekoloških poboljšanja
- Ublažavanja efekata poplava

MOGUĆNOST RESTAURACIJE REČNIH I PLAVNIH PODRUČJA NA TERITORIJI PREKOGRANIČNOG UNESCO REZERVATA BIOSFERE "MURA-DRAVA-DUNAV" U SRBIJI

FACTSHEET

2015

FOTO © G. SAFAREK

U saradnji sa

EURONATUR

Mogućnost restauracije rečnih i plavnih područja na teritoriji prekograničnog UNESCO rezervata biosfere "Mura-Drava-Dunav" u Srbiji

Ekoregion

Dunavsko-karpatški

Prioritetno mesto

Crnomorski sliv

Područje

Reke i plavna područja duž Mure, Drave i Dunava.

Države

Srbija (Austrija, Hrvatska, Mađarska, Slovenija)

Preporučene mere obnove podržavaju implementaciju EU legislative za zaštitu životne sredine: Direktivu o pticama, Okvirnu Direktivu o vodama, Direktivu o poplavama, kao i ciljeve dogovorene u međunarodnoj Deklaraciji o reci Dravi, koja je doneta u Mariboru u septembru 2008.

FOTO © G. SAFAREK

Poplave tokom proleća i ranog leta su prirodna pojava i imaju ključnu važnost za vlažna staništa

Protičući kroz Austriju, Hrvatsku, Mađarsku, Sloveniju i Srbiju, donji tokovi reka Drave i Mure, kao i tok Dunava koji se nadovezuje, spadaju u ekološki najznačajnija rečna područja u Evropi, čineći takozvani "Evropski Amazon".

Ove reke obrazuju 700 km dugačak zeleni pojas koji povezuje 1.000.000 hektara veoma vrednih prirodnih i kulturnih predela duž čitavog Dunava koji će uskoro biti zaštićen kao UNESCO prekogranični rezervat biosfere "Mura-Drava-Dunav". Ovaj predeo je područje izuzetne biološke raznovrsnosti i retkih prirodnih staništa poput plavnih šuma, rečnih ada, šljunkovitih i peščanih rukavaca i mrtvaja koja su dom najbrojnijoj populaciji gnezdećih parova orla belorepana u centralnoj Evropi i drugih ugroženih vrsta poput male čigre, crne rode, dabra, vidre i skoro iščezle ribe sim. Osim toga, cela oblast je od izuzetnog značaja za ljude koji ovde žive.

Prednosti restauracije

I pored izuzetnih prirodnih odlika, statusa zaštite i međunarodnih sporazuma, ovo područje je pogođeno stalnom degradacijom staništa i gubitkom populacija ugroženih vrsta u reci i plavnim područjima (posebno su ugroženi sim, orao belorepan, crna roda, prirodne šume plavnih područja). Stogodišnje kanaliziranje reka, izgradnja nasipa, eksploatacija šljunka i peska, te izgradnja hidroelektrana dovela je do **gubitka 80 odsto** nekadašnjih plavnih područja kao i do **izmene oko 1,100 km prirodnih rečnih obala i rečnih deonica**. Situacija se može poboljšati jedino restauracijom uslova koji su postojali u prirodnom stanju. Osim očuvanja biodiverziteta, restauracija bi omogućila **mnogostrukom koristi** poput zaštite od poplava, prečišćavanja vode (obebeđujući kvalitetnu vodu za piće), stvaranja povoljnih uslova za riblje fondove, poljoprivredu, šumarstvo i rekreaciju za lokalno stanovništvo.

Cilj istraživanja

WWF-Svetski fond za prirodu je pripremio studiju o potencijalima za restauraciju u okviru "Evropskog Amazona". Cilj studije je da podrži trenutne i buduće projekte restauracije, kao i da služi kao osnova za strateško planiranje u ovoj oblasti. Posebna namera je podrška zemljama u primeni direktiva Evropske unije u oblasti zaštite životne sredine.

U martu 2011. godine, ministarstva pet država odgovornih za zaštitu prirode i životne sredine dogovorila su zajedničku zaštitu ovog područja kao UNESCO Prekograničnog rezervata biosfere "Mura-Drava-Dunav".

I pored neverovatnih prirodnih obeležja i međunarodnih dogovora, ovo područje se suočava sa stalnom degradacijom staništa i gubitkom ugroženih vrsta u područjima reka i njihovih plavnih zona.

Mogućnost restauracije rečnih i plavnih područja na teritoriji Prekograničnog UNESCO rezervata biosfere "Mura-Drava-Dunav" u Srbiji

Potencijalna područja i mere restauracije

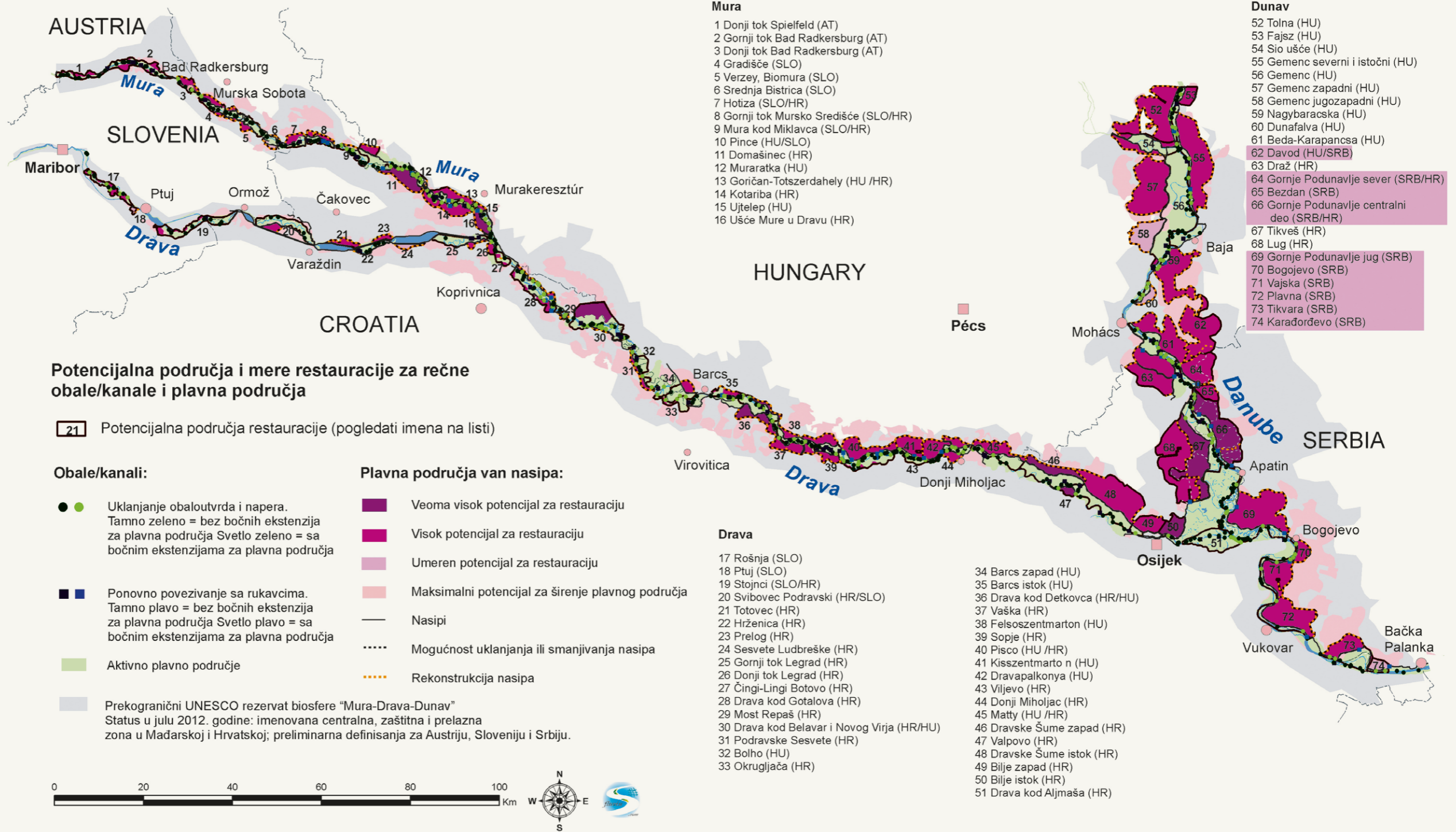

FOTO © G. SAFAREK

Strme obale idealno su mesto za gnežđenje bregunica

Kako bi se osigurala prava implementacija i upravljanje UNESCO Prekograničnim rezervatom biosfere "Mura-Drava-Dunav", neophodno je inicirati prekogranični program restauracije u svih pet zemalja Rezervata.

Trebalo bi koristiti EU fondove poput Life+ programa ili Strukturnih fondova za razvijanje i implementaciju konkretnih projekata obnove.

UNESCO Prekogranični rezervat biosfere „Mura-Drava-Dunav“ predstavlja prvo zaštićeno područje u svetu koje deli i kojim zajednički upravlja pet zemalja. Sa ukupno milion hektara površine, ovo će biti najveće zaštićeno rečno područje u Evropi.

Drava ima veliku sposobnost meandriranja

FOTO © G. SAFAREK

Uništena rečna obala na Dravi

FOTO © A. MOHL

Šume plavnih područja i livade važna su staništa unutar "Evropskog Amazona"

FOTO © J. PAP

Pecaroši u jutarnjoj izmaglici, SRP Gornje Podunavlje, Srbija

FOTO © B. ERG